

האם המשבר בוול סטריט בדרך לשוק ההיטק הישראלי?

כמה עמוקים יצטרכו להיות הקיצוצים. למשל, מנכ"ל איירון סורס, תומר בר זאב, ציין כי אם החברה תראה האטה גדולה יותר בחודשים הקרובים, היא תתאים את ההוצאות ותתמקד קודם כל ברווחיות.

בכיר באחת החברות האחרות אמר כי "במקרה כזה, יש משקיעים שמצפים שהחברות יעשו התאמת מות למבנה העלויות שלהן, כדי ששיעורי הרווחיות ייפגעו כמה שפחות. עם זאת, לעתים צריך לשקף למשקיעים שזה לא צעד נכון, ולשמור על איזון בין ההשקעות העתידיות לחיסכון בעלויות בהווה. צריך לקבוע איפה כדאי לשים את הדולר כדי לתת למשקיעים יותר תשואה".

"משקיעים תוהים אם החברות יצליחו לשרוד עם הכסף עד שהמשבר ייגמר. אני מוודא שלחברות שלנו יש כסף ל-18 חודשים. רוב החברות הפרטיות שגייסו הרבה בנו תוכניות אגרסיביות, ומעטות מהן ימשיכו כרגיל. יכול להיות שהן יגייסו פחות עובדים ממה שתיכננו, אחרות יחליטו לא לגייס בכלל או שלא יאיישו משרות של עובדים שעזבו", אומר בכיר אחר.

אם כך, לא מן הנמנע כי תהיה השפעה על כוח האדם בהיילטק, שנהנה בשנתיים האחרונות מתחרות חסרת תקדים, מהעלאות שכר ומהטבות. בענף מעריכים כי המחסור בכוח אדם בישראל יגרום לכך שלא יהיו מפורטים רבים מדי שייאלצו לשבת בבית, אבל הצמיחה בשכר תיעצר - וכך גם קצב התחלופה הגבוה בין מקומות עבודה. "תמשיך להיות דרישה לעובדים, אבל לא יהיה אחריהם מירוץ מואץ - והמשכורות יהיו יותר נורמליות. בשנה-שנתיים האחרונות, חברות שגייסו הרבה כסף העלו משכורות בצורה משמעותית. הדבר הזה נגמר, הן לא יוכלו לתת הצעה של 30% יותר. דווקא לחברות הציבוריות זה טוב", אומר הבכיר.

חברות הטכנולוגיה מרגישים בעת האחרונה את נחת זרועו של השוק. מניותיהן ירדו בעשרות אחוזים מאז השיא שלהן בשנה האחרונה, לעתים אף ב-80% ו-90%. מדד נאסד"ק שבו הן נסחרות איבד 25% מתחילת השנה.

חברות ענק כמו "פייסבוק" "רוינן הוד" ואחרות כבר הודיעו על סגירת פרויקטים וקיצוץ בכוח אדם. ברוינן הוד, מפטרים 9% מהעובדים. "נוצר כפל תפקידים ומשרות, וזה לא אופטימלי", כתב המנכ"ל ולד טנב. רוינן הוד "שרפה" ברבעון הראשון של השנה 1.9 מיליארד דולר, כשבקופת המזומנים שלה יש 6 מיליארד דולר.

הצהרות דומות לא נשמעו מצד החברות הישראליות בוול סטריט, אף שחלקן כבר פירסמו את התוצאות הכספיות לרבעון הראשון. נראה כי הן נערכות לשינויים, אך בשלב זה הם פחות דרסטיים. מקור בענף שמכיר את הנושא אמר לעיתון "דה מרקור", כי "צמצום הוצאות לא הכרחיות זה אחד הדברים הראויים והנכונים לעשות כשנכנסים לתקופת מיתון בשוק. זאת שיטה בריאה לניהול חברה גם בימים רגילים, ובמיוחד בימים כאלה".

"אין לי ספק שאם המצב יימשך, יהיו צמצומים בשוליים אצל כל החברות. אני מאמין שכבר עכשיו חברות מאיצות תהליכי פיטורים של עובדים בינוניים או לא חיוניים, שקודם לכן היה פחות דחוף לפטר".

בכירים בחברות הישראליות מעריכים כי עיקר הלחץ יהיה על חברות שבהן תזרים המזומנים הוא שלילי - אך חשוב להדגיש כי מרביתן גייסו בשנה האחרונה הרבה מאוד כסף, והן לא זקוקות להון נוסף בטווח הנראה לעין.

ועדיין, בחברות נערכים לכך שיצטרכו לקצץ בהוצאות. בכל מקרה, הן ממתנות לראות איך תיראה הפעילות העסקית שלהן בחודשים הקרובים - ואם הצמיחה שלהן תיפגע - כדי להבין עד

קווים לדמותה של העשירות המזויפת

אז מי יותר עשיר, ג'ף בזוס או אילון מאסק ואיך זה קשור ל"תחושת העושר" אצלנו? למה אנחנו קונים בחנויות יקרות ולא מסוגלים לקנות כפי היכולת שלנו ואיך מגיעים לתחושת העושר האמיתית?

נחום ברוק

בשנה האחרונה התפרסם כי אילון מאסק, המייסד והבעלים של חברת "טסלה", עקף שוב את ג'ף בזוס, המייסד והבעלים של חברת "אמזון" והפך לאיש העשיר בעולם. התחרות בין השניים ידועה ומפורסמת וכאשר זה קרה, מאסק הכריז בתחושת עליונות: אני אשלח לג'פרי בזוס את הספרה 2 ביחד עם מדליה. שימו לב לנתון הבא: נכון לשעת הפרסום הונגו של מאסק הוערך ב-203 מיליארד דולר והונגו של בזוס בסך 192.5 מיליארד דולר. סכום כסף דמיוני עד כדי כך, שגם אם נפזר ממטוסים מיליון דולר בכל יום במשך ימי חיינו, עדיין לא נבזבו אפילו חמישית מן הכסף.

כשמתבוננים בזה לעומק אנו מגלים דבר מדהים - אנשים עובדים קשה מאד כל חייהם עבור כסף שלעולם הם לא יוכלו ליהנות ממנו... אמנם, הם כן מקבלים תחושה מסוימת - "תחושת העושר".

בשנה האחרונה ישבתי עם משפחה, שבה לבעל ישנה חנות משחקים בלב אחת מן השכונות החרדיות בארץ. חנות שהמוצרים שם נמכרים במחירים זולים, אך חוויית הקניה היא לא מן המשובחות. תוך כדי שאנו עוברים על הסעיפים השונים, סיפרה האשה שהיא קנתה השבוע בחנות בקניון, את אותם משחקים בדיוק שבעלה מוכר במחיר הכפול ממנו פי שלשה. כשניתחנו את הסיבות לשלם מחיר הגבוה פי שלשה, על מוצרים שהיא יכלה לקבל במחיר עלות בחנות שלה. וכאן באה התשובה המדהימה כל כך: "איני מסוגלת לקנות בחנות בה מוכרים במחירים עממיים ואני מרגישה חלק מכולם, בער בי הצורך להרגיש מיוחדת ובעלת יכולת"..." מדהים ומטריד!

לפן נוסף וכואב עוד יותר נחשפתי, כשלייויתי משפחה שעברה תהליך מדהים ב"מסילה", הגדילה הכנסות והתייעלה משמעותית, אך כשהגענו לפגישה השישית והאחרונה, הבעל אמר: קיבלנו המון בתהליך הליווי, אך יש לי בעיה אחת: "הייתי רוצה להוציא עוד 3,000 ש"ח בחודש", שאלתי אותו: אם היית אומר שאתה רוצה לרכוש עוד ריהוט מסוים יקר לבית, חופשה, רכב חדש וכיוצא בזה, אני מבין מהיכן זה נובע. אך מהיכן מגיע הצורך לבזבז עוד 3,000 ש"ח בחודש כאשר איננו יודעים אפילו על מה?

מהיכן מגיעה התחושה הזו, שפוגעת באנשים אמידים וממוצעים כאחד וגורמת לנו להרגיש שאם לא נחזיק הרבה כסף או שלא נוציא הרבה כסף נהיה שווים פחות? מה העונג שנגרם ביכולת להוציא סתם כסף או להחזיק בכסף שאין לנו יכולת לעשות בו שימוש?

התשובה לזה טמונה ב"תחושת העושר" - תחושה אשר גורמת לנו להוציא כסף רב על צריכה במהלך החיים. הכלכלן היהודי מילטון פרידמן קרא לזה: תאוריית "ההכנסה הקבועה (permanent hypothesis income)" אשר לפיה היקף הצריכה שלנו אינו נובע מהמצב הכלכלי הנוכחי, אלא מצפייתנו להכנסה העתידית. תחושת העושר מגדילה את צפייתנו להכנסה ולכן מגבירה את הצריכה. זו גם הסיבה שכאשר אנו מתרגלים להוציא סכום מסוים על צריכה כגון מזון וכדומה, למרות שהמצב המשפחתי בבית משתנה, כמו ילדים שהתבגרו והתחתנו, עדיין נתקשה מאד לצמצם את הצריכה ולהוציא על פי האופן היחסי לנפש. מכיוון שבראש התרגלנו שצריכים להוציא סכום כסף מסוים וברגע שאנו מצמצמים אותו, למרות שאין צורך בהוצאה הגדולה - המח משדר תחושת צמצום ודוחק ומתנגש עם תחושת העושר המנחה אותנו בהתנהלות הכלכלית.

חז"ל עושים הקבלה בין תחושת העושר לתחושת האושר. כשאנו נמנעים מהצורך בתחושת עושר מדומה ומנתבים את הכסף למקומות נכונים באמת, אנו מגיעים לתחושת האושר הנכונה והאמיתית. צריך לדעת שמכל הנפילות הנגרמות לנו עקב התנהלות כלכלית לא נכונה, תחושת העושר היא הקשה מכולן והמסוכנת שבהן. משברים לא מעטים בבורסות נגרמו במהלך השנים, עקב תחושת עושר מדומה. התחושה הזו גרמה לציבור לרכוש מניות במכפילי ריווח משמעותיים פי כמה משוויין האמיתי.

אם נשכיל להתנהל נכון מתוך מודעות עצמית והבנת הגורמים להתנהלות הכלכלית, נמנע מנפילות ונרוויח הרבה מאד כסף בעו"ה במהלך החיים.

לתגובות והערות ניתן לפנות לנחום ברוק מנהל מקצועי ב"מסילה",

במייל: nb@mesila.org

מחזור המסחר (באלפי שקלים)

949,506

ת"א פיננסים

0.54% 3,044.96 ▲

ת"א 125

1.00% 1,960.96 ▲

ת"א 125 אקלים נקי

0.84% 1,842.99 ▲

ת"א 35

0.95% 1,892.07 ▲

מדדי בורסה